

DPA

DANSK
PRODUCENT
ANSVAR

WEEE-direktivets baggrund og formål

Dansk Producentansvar, juni 2022

DPA er en forkortelse for Dansk Producentansvar. DPA varetager de administrative opgaver, som er forbundet med miljølovgivningens regler om producentansvar for elektrisk og elektronisk udstyr, batterier og akkumulatorer samt biler og udbetaling af skrotningsgodtgørelse for biler.

Producentansvaret har hjemmel i den danske Miljøbeskyttelseslov. Denne udmøntes i tre bekendtgørelser for de forskellige produkttyper, nemlig hhv. Elektronikaffaldsbekendtgørelsen, Batteribekendtgørelsen og Bilskrotbekendtgørelsen. De til enhver tid gældende lovtekster findes samlet på www.producentansvar.dk.

De danske bekendtgørelser tager udgangspunkt i tre EU-direktiver for samme produktområder, nemlig det såkaldte (W)EEE-direktiv, Batteridirektiv samt ELV-direktiv. Også disse direktiver findes på www.producentansvar.dk.

Producentansvaret er baseret på princippet om, at den enkelte producent eller importør tager et livcyklusbaseret ansvar for sine produkter - fra design til produkterne er udtjente og skal miljøbehandles. Formålet er at fremme den cirkulære økonomi, hvor både produktion og miljøbehandling skal ske med størst muligt hensyn til og udnyttelse af de miljøfarlige, men også værdifulde ressourcer, der findes i denne type produkter.

Producent og importør bliver i det følgende benævnt *producent* under ét, da reglerne for de to grupper er ens.

Der kan anvendes følgende forkortelser: WEEE (Waste Electrical and Electronic Equipment) for elektronikskrot, BAT for batterier og akkumulatorer, samt ELV (End of Life Vehicles) for udtjente biler.

I dette dokument beskrives baggrunden for og formålet med EU's WEEE-direktiv, der indførte producentansvar for elektrisk og elektronisk udstyr i Danmark i april 2006.

Indhold

Baggrund	3
Formålet med WEEE-direktivet	3
Producentansvaret som metode til at nå fælles miljømål	4
WEEE-direktivet skal virke konkurrenceneutralt.....	4
Lovmæssig baggrund.....	5

Baggrund

Med det formål at forebygge og reducere affaldsmængder fra elektrisk og elektronisk udstyr (EE-udstyr) samt at fremme genbrug og genanvendelse for at mindske ressourceforbruget, formulerede EU-Kommissionen allerede tilbage i 1998 det første udkast til et direktiv, som skulle minimere miljøbelastningen fra udtjent elektronik/elskrot. Direktivet blev endeligt vedtaget i 2002. Det er udformet efter producentansvarsmodellen, hvor producenter og importører skal tage ansvar for deres produkter – også i miljøbehandlingsfasen. Ud over et ønske om at forebygge affaldsmængderne og ressourceoptimere produktudviklingen, indeholder direktivet målkrav om tilbagetagelse og nyttiggørelse af EE-udstyr, når det forfalder som udtjent udstyr.

WEEE-direktivet (Waste Electrical and Electronic Equipment) fastsætter fælles EU-regler om håndtering af elektrisk udstyr. Reglerne er begrundet i miljø- og ressourcehensyn og har til formål at begrænse mængden af udtjent elektrisk udstyr, som skal bortskaffes. Målet er på den ene side at tilskynde producenterne til at fremstille miljøvenlige produkter og på den anden side at øge genbrug, genanvendelse og andre former for nyttiggørelse. WEEE-direktivet har således fokus på både produktionsdesign, markedsførte mængder og bortskaffelse af EE-udstyr. WEEE-direktivet blev revideret i 2012, hvorunder kravene til indsamling af udtjent udstyr er blevet skærpet væsentligt.

WEEE-direktivet understøttes af RoHS-direktivet (Restriction of the Use of Certain Hazardous Substances), som begrænser eller forbyder anvendelsen af en række skadelige stoffer i EE-udstyr.

Formålet med WEEE-direktivet

EE-udstyr indeholder en lang række problematiske stoffer, som har en skadelig virkning ved udslip til det omgivende miljø. Det drejer sig specielt om tungmetaller – såsom kviksølv, bly, cadmium og chrom – og halogenerede stoffer – såsom CFC, bromerede flammehæmmere, PCB og PVC. Ud fra et ønske om at beskytte miljøet mod disse stoffer, bliver der stillet krav til udfasning og substitution af problematiske stoffer i udstyret, herunder behandlingen af det udtjente udstyr. En række af målsætningerne i WEEE-direktivet understøttes derved af RoHS-direktivet, der forbyder anvendelsen af en række af de uønskede stoffer (bly, cadmium, kviksølv, hexavalent chrom, polybromerede biphenyler og polybromerede diphenylethere). EE-udstyr indeholder også en lang række værdifulde materialer, der ud fra et ressourcemæssigt synspunkt bør genanvendes i forbindelse med fremstilling af nyt udstyr. Direktivet skal sikre, at disse materialer ikke forsvinder ved håndteringen af skrottet, men indgår i produktionen af nyt udstyr.

Direktivet afspejler således et ønske om, at man ved forøget genbrug og optimering af genanvendelsen af de sekundære råmaterialer, der stammer fra elektronik, kan reducere ressourceforbruget. I tillæg opnås endvidere en væsentlig reduktion i mængderne af skrot, som tidligere blev forbrændt eller bortskaffet ved deponering. Det skal således sikres, at behandlingen af det udtjente udstyr sker under kontrollerede forhold. Samtidig skal det forhindres, at elektrisk udstyr ulovligt eksporteres til dele af verden, hvor det ikke kan sikres, at der sker en behandling på en miljømæssig forsvarlig og ressourcebesparende måde.

Der har ikke hidtil været økonomisk incitament for producenten til at optimere design og produktion af elektrisk udstyr i forhold til den efterfølgende miljøbehandling. Der har heller ikke eksisteret nogen lovgivning, der pålagde producenter selv at tage ansvar for behandlingen af udstyret, når det blev til skrot. Det skyldes, at indsamlingen og behandlingen af skrottet fra de private husholdninger fortrinsvis er sket i offentligt regi og derved er blevet finansieret via skattebetalinger. For affaldsstrømmene fra erhvervsvirksomheder har der ikke hidtil været nogen kortlægning af hvilke mængder EE-udstyr, der tilgår markedet. Der har heller ikke været overvågning af, at førnævnte problemstillinger vedrørende uhensigtsmæssig håndtering undgås. Direktivet indfører derfor en række bestemmelser, som skal gøre det muligt at monitorere mængden af såvel markedsført udstyr som affaldsstrømmene af disse mellem erhvervsvirksomheder.

Elektrisk og elektronisk udstyr fremstilles og markedsføres i stadig stigende mængder. Da levetiden for produkterne bliver stadig kortere, og prisniveauet for en stor del af produkterne er faldende, betyder det i forening, at mængderne af udtjent elektrisk og elektronisk udstyr stiger kraftigt.

På baggrund af ovenstående forhold har EU-Kommissionen udnævnt affaldsstrømmen af udtjent elektrisk udstyr til at være en prioriteret affaldsstrøm, der kræver en særlig indsats.

Producentansvaret som metode til at nå fælles miljømål

EU-Kommissionen har valgt at benytte et såkaldt "producentansvar" som metode til at nå de mål, der har ligget til grund for WEEE-direktivet. Det overordnede princip i producentansvaret er at "forureneren betaler". Det betyder, at producenter og importører af elektrisk udstyr i den enkelte medlemsstat har ansvaret for at tilbagetage og miljøbehandle en forholdsmæssig andel af det elektriske udstyr, de markedsfører, når det er blevet til skrot. Producenten vil indarbejde de eventuelle omkostninger i prisen på det elektriske udstyr, hvorved det i sidste ende bliver slutbrugerne af udstyret (forbrugere og erhvervsvirksomheder), der afholder omkostningerne.

Producentansvaret for elektroniske produkter repræsenterer en ændring i affaldshåndteringen. Hvor håndteringen af elskrot tidligere blev foretaget i offentligt regi af kommunerne, er det nu producenterne, der har ansvaret for udstyret fra produktionsfase til bortskaffelsesfase. Producentansvaret skal nå målsætningerne i direktivet gennem implementering i national rammeloavgivning. Den nationale lovgivning stiller en række krav til producenterne, der kombineret med stimulering af markedsmekanismer forventes at føre til et øget fokus på miljøaspektet. Det er formålet, at producenterne ansøres til at udvikle og designe udstyr, der fremmer udfasning og substitution af uønskede stoffer samt letter separation af udstyret med henblik på at optimere genbrug, genanvendelses- og genvindingsprocesserne. Endvidere er det ønsket, at der skal ske en løbende optimering af indsamlingsmetoder (returlogistikken) for at mindske transportemissioner samt at de metoder, der anvendes ved behandlingen af skrottet, bliver optimeret. Dette skaber både miljøforbedringer for samfundet og økonomiske incitamenter for producenten i form af reducere af transportomkostninger og gevinst ved salg og genanvendelse af sekundære materialer.

WEEE-direktivet skal virke konkurrenceneutralt

Det er et væsentligt element i målsætningen for WEEE-direktivet, at udmøntningen sker på en sådan måde, at der ikke opstår konkurrenceforvriddning i såvel den enkelte nationalstat som på tværs af nationalstater. Det betyder bl.a., at det skal sikres, at der ikke er producenter, som unddrager sig deres forpligtelser og overlader forpligtelserne til andre, hvorved de kan opnå en konkurrencemæssig fordel. De nationale myndigheder skal derfor identificere de producenter, der unddrager sig forpligtelserne – såkaldte Free Riders – og pålægge dem at opfylde deres forpligtelser på lige vilkår med de øvrige producenter.

For at sikre at målsætningerne i direktivet opnås, og at lovgivningen overholdes, er det væsentligt, at der sker en løbende kortlægning og overvågning af, at alle producenterne overholder deres forpligtelser på en sådan måde, at konkurrenceforvriddning undgås. Derfor har de enkelte nationalstater etableret nationale registre, hvori producenterne skal registreres, og hvortil der skal ske en løbende indberetning af mængder, som gør det muligt at overvåge markedsføringen af det elektriske udstyr og affaldsstrømme, der bliver et resultat heraf.

I Danmark varetages registeropgaven af Dansk Producentansvar (DPA). Den praktiske håndtering af elskrot fra de private husholdninger varetages ved et samarbejde mellem kommuner, som indsamler skrottet fra borgerne. Samtidig er der etableret virksomheder – såkaldte kollektive ordninger, der kan varetage afhentningen og behandlingen af skrottet på producenternes vegne. Producenter med udstyr til professionelt brug skal individuelt etablere indsamlingsordninger, der gør det muligt at tilbagetage udtjent udstyr fra brugervirksomhederne, ligesom der skal indgås aftaler med miljøbehandlingsvirksomheder, der varetager behandlingen af skrottet, når det er indsamlet.

Lovmæssig baggrund

I 2003 blev det oprindelige WEEE-direktiv vedtaget (EF/96/2003). I 2012 blev direktivet revideret (2012/19/EU). Første del af det reviderede direktiv blev implementeret i dansk lovgivning den 14. februar 2014. Anden del blev implementeret den 15. august 2018.

Direktivet er et såkaldt minimumsdirektiv. Det betyder, at de enkelte nationalstater i EU kan indarbejde en række specifikt nationale bestemmelser i forbindelse med implementeringen af direktivet og derved tilpasse direktivbestemmelserne til de lokale nationale forhold. Dette skal dog ske på en sådan måde, at det ikke er i strid med målsætningerne i direktivet.

Det europæiske WEEE-direktiv er udmøntet ved ændringslov til miljøbeskyttelsesloven (Ændringslov nr. 385 om ændring af miljøbeskyttelsesloven af 25. maj 2005). Lovens praktiske implikationer af nr. 130 af 6. feb. 2014 er senere revideret i lovbekendtgørelse 2017-06-23 nr. 966, jf. bekendtgørelse 2018-02-08 nr. 148 om at bringe elektrisk og elektronisk udstyr i omsætning samt håndtering af affald af elektrisk og elektronisk udstyr (Elektronikaffaldsbekendtgørelsen).

Dansk Producentansvar, 2021

Vester Farimagsgade 3, 2.
DK-1606 København V
Tlf. 39155161

E-mail: info@producentansvar.dk

Web: www.producentansvar.dk